

Nội dung bài viết

1. [Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Trong lòng mẹ \(Cánh Diều\)](#)

Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Trong lòng mẹ (Cánh Diều)

1. Chuẩn bị

- Hồi kí là một thể của kí dùng để ghi chép lại những sự việc, những quan sát, nhận xét và tâm trạng có thực mà tác giả đã trải qua.

- Khi đọc hồi kí:

+ Tác giả viết về cậu bé Hồng – bản thân mình, tự kể lại về cuộc trò chuyện giữa cậu và người cô, cả giây phút cậu gặp lại mẹ sau bao năm xa cách.

→ Viết như thế để người đọc thấy rõ những ngày tháng thơ ấu ẩn chứa tình cảm mẫu tử thiêng liêng và lên án, chê trách những hủ tục phong kiến làm chia rẽ tình cảm gia đình.

+ Những yếu tố của văn bản cho biết tính xác thực của điều được kể là:

- Xung ngôi kể thứ nhất “tôi”.
- Sự có mặt của các nhân vật người cô trong cuộc trò chuyện với nhân vật tôi, người mẹ trong lần gặp lại.
- Thời gian cụ thể: “Ngày giỗ đầu thầy tôi”, “rằm tháng tháng Tám”,...
- Địa điểm gặp gỡ: Gần trường học.
- Những cảm nhận, quan sát chân thực của tác giả qua những câu chuyện mà tác giả kể lại.

+ Cảm xúc, thái độ của người kể chuyện đối với sự việc và các nhân vật trong đó:

Trong cuộc trò chuyện với người cô: Hồng ghét những lời nói mỉa mai, ruồng rẫy mẹ mình của bà cô; bà cô thì lại luôn tìm cách để bôi nhọ, nói xấu mẹ của Hồng, khiến Hồng phải có những suy nghĩ không tốt về mẹ của mình.

Trong cuộc gặp gỡ lại người mẹ sau bao lâu xa cách: Hồng luôn nhớ thương, yêu da diết, trân trọng đối với người mẹ của mình.

- Đọc trước đoạn trích ***Trong lòng mẹ***; tìm hiểu thông tin về tác giả Nguyễn Hồng và hồi kí ***Những ngày thơ ấu***:

+ Tác giả Nguyễn Hồng (1918 – 1982) tên khai sinh là Nguyễn Nguyên Hồng, quê ở thành phố Nam Định. Trước Cách mạng, ông sống chủ yếu ở thành phố cảng Hải Phòng, trong một xóm lao động nghèo.

□ Ngay từ tác phẩm đầu tiên, ông viết về những người cùng khổ gần gũi mà ông yêu thương thấm thiết. Sau Cách mạng, ông tiếp tục sáng tác gồm nhiều thể loại: tiểu thuyết, kí, thơ,...

□ Những tác phẩm chính: *Bỉ võ* (tiểu thuyết, 1938), *Những ngày thơ ấu* (hồi kí, 1938), *Trời xanh* (tập thơ, 1960),...

□ Nguyên Hồng được Nhà nước tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học nghệ thuật năm 1996.

+ Hồi kí *Những ngày thơ ấu* là tập hồi kí kể về tuổi thơ cay đắng của tác giả Nguyên Hồng. Tác phẩm gồm 9 chương, đăng báo năm 1938, in thành sách lần đầu năm 1940.

- Nội dung cần biết để hiểu đoạn trích: Hôn nhân của bố mẹ Nguyên Hồng là cuộc hôn nhân không có tình yêu. Bất chấp mọi thành kiến độc ác của xã hội và của những người trong gia đình về mẹ, cậu bé Hồng sớm hiểu và cảm thông với nỗi đau khổ của người mẹ, hai mẹ con luôn giữ tình mẫu tử sâu sắc.

2. Đọc hiểu

a. Trong khi đọc

Câu hỏi trang 52 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Phần 1 cho biết hoàn cảnh của nhân vật “tôi” như thế nào?

Trả lời:

Phần 1 cho biết hoàn cảnh của nhân vật “tôi”: cha mới mất gần một năm, mẹ thì ở tận Thanh Hóa để buôn bán sinh sống, cậu sống một mình.

Câu hỏi trang 52 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Phản ứng của nhân vật “tôi” trước lời kể của người cô như thế nào?

Trả lời:

Phản ứng của nhân vật “tôi” trước lời kể của người cô:

- Nhận ra ý nghĩa cay độc trong giọng nói và trên nét mặt khi cười rất kịch của người cô, chỉ cúi đầu không đáp.

- Thế nhưng cậu không để ý, không bị ảnh hưởng bởi trong Hồng luôn chất chứa tình thương yêu và lòng kính mến dành cho mẹ.

- Hồng cười và đáp lại rằng không muốn vào Thanh Hóa và cậu tin rằng kiêu gì cuối năm mẹ mình cũng sẽ về.

Câu hỏi trang 53 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Phần 3 kể về việc gì? Đây có phải là nội dung chính của văn bản không? Có liên quan gì đến nhan đề văn bản?

Trả lời:

- Phần 3 kể về cuộc gặp gỡ giữa cậu bé Hồng và mẹ sau bao năm xa cách.
- Đây chính là nội dung chính của văn bản.
- Nội dung có liên quan đến nhan đề văn bản ***Trong lòng mẹ*** ở chỗ tác giả miêu tả chính xác lại cảm xúc, suy nghĩ khi bản thân mình được ngồi trong lòng mẹ, được mẹ ôm.

Câu hỏi trang 53 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Tìm các từ ngữ tả hành động và cảm xúc của nhân vật “tôi” khi bất ngờ gặp lại mẹ.

Trả lời:

Các từ ngữ tả hành động và cảm xúc của nhân vật “tôi” khi bất ngờ gặp lại mẹ:

- ***Chợt thoáng thấy một bóng người ngồi trên xe kéo giông giống mẹ, tôi liền đuổi theo, gọi bối rối: “Mợ ơi! Mợ ơi! Mợ ơi!”***.
- Nảy sinh suy nghĩ sợ bị nhầm lẫn: ***“Và cái làm đó không những làm tôi thẹn.....sa mạc”***.
- Khi nhìn thấy mẹ cầm nón vẫy: ***“Tôi đuổi kịp”, “thở hồng hộc, trán đầm mồ hôi, và khi trèo lên xe, tôi riu cả chân lại”***.
- ***“tôi òa lên khóc rồi cứ thế nức nở”***

Câu hỏi trang 53 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Người mẹ hiện lên trong cái nhìn của “tôi” như thế nào?

Trả lời:

Người mẹ hiện lên trong cái nhìn của “tôi”:

- Quan sát mẹ thật kĩ: ***“Đến bây giờ tôi mới kịp nhận ra mẹ tôi không còn côi xơ xác quá như cô tôi nhắc”***
- ***“Gương mặt mẹ tôi vẫn tươi sáng với đôi mắt trong và nước da mịn làm nổi bật màu hồng của hai gò má”***.
- Hơi quần áo mẹ tôi và những hơi thở nhai trầu phả ra ***thơm tho lạ thường***.

Câu hỏi trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Tranh minh họa gợi cho em suy nghĩ gì về tình mẫu tử?

Trả lời:

Tranh minh họa gợi cho em suy nghĩ về tình mẫu tử thiêng liêng, đáng quý, không gì có thể sánh bằng. Sau bao lâu xa cách, cậu bé Hồng chưa bao giờ suy nghĩ xấu, đặt điều cho mẹ mình và người mẹ cật lực kiếm tiền vất vả, vượt lên bao định kiến để quay trở về với người con của mình. Đây là thứ tình cảm vô hình nhưng là minh chứng cho hành động, cử chỉ, suy nghĩ của Hồng dành cho mẹ.

Câu hỏi trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Tình mẫu tử thể hiện như thế nào qua cử chỉ, hành động, cảm xúc của “tôi”?

Trả lời:

Tình mẫu tử thể hiện qua cử chỉ, hành động, cảm xúc của “tôi”:

- Ngồi cạnh mẹ, *đùi áp đùi mẹ tôi, đầu ngã vào cánh tay mẹ tôi*, thấy những cảm giác ấm áp bỗng lại *mơn man khắp da thịt*.

- Cảm giác trong lòng mẹ: *“Phải bé lại và lăn vào lòng một người mẹ ... có một êm dịu vô cùng”*.

- Câu nói xấu của bà câu bị chìm ngay đi trong suy nghĩ của bé Hồng.

Câu hỏi trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Vì sao “câu nói ấy bị chìm ngay đi”?

Trả lời:

“Câu nói ấy bị chìm ngay đi” là bởi vì Hồng đang tập trung, dồn mọi suy nghĩ, hành động, cảm xúc về người mẹ yêu dấu của mình, ngay tại giây phút gặp lại mẹ sau bao xa cách. Chính sự sung sướng này khiến Hồng quên đi mọi lời nói xấu, định kiến về mẹ mình.

b. Sau khi đọc**Câu 1 trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:**

Sự việc chính mà tác giả kể lại ở đoạn trích *Trong lòng mẹ* là gì? Sự việc ấy được tập trung thể hiện ở phần nào của văn bản?

Trả lời:

- Sự việc chính mà tác giả kể lại ở đoạn trích *Trong lòng mẹ* là cuộc gặp gỡ giữa Hồng và mẹ sau bao lâu xa cách.
- Sự việc ấy được tập trung thể hiện ở phần 3 của văn bản.

Câu 2 trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Hình ảnh người mẹ qua lời kể của người cô và trong suy nghĩ, tình cảm của nhân vật “tôi” có gì khác nhau?

Trả lời:

- Hình ảnh người mẹ qua lời kể của người cô: *Một người đàn bà bị cái tội là góa chồng, nợ nần cùng túng quá, phải bỏ con cái đi tha phương cầu thực.*
- Hình ảnh người mẹ trong suy nghĩ, tình cảm của nhân vật “tôi”: *Tình thương yêu và lòng kính mến mẹ* đã không để những suy nghĩ của người cô *rấp tâm tanh bản xâm phạm đến.*

→ Người cô lúc nào cũng muốn tiêm vào trong đầu cậu bé Hồng những suy nghĩ xấu xa, mong cậu nghĩ xấu về mẹ mình. Thế nhưng, trái ngược lại, Hồng lại luôn nghĩ tốt về mẹ, dành cho mẹ những tình yêu thương chân thành nhất, mặc kệ những gì mà mọi người định kiến về mẹ mình – một người phụ nữ đáng thương.

Câu 3 trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Dẫn ra một số câu văn thể hiện cảm xúc của nhân vật “tôi” khi gặp lại mẹ. Từ đó, hãy nêu nhận xét về nhân vật này.

Trả lời:

Một số câu văn thể hiện cảm xúc của nhân vật “tôi” khi gặp lại mẹ:

- *Chợt thoáng thấy một bóng người ngồi trên xe kéo giông giống mẹ, tôi liền đuổi theo, gọi bồi rối: “Mợ ơi! Mợ ơi! Mợ ơi!”* .
- *Tôi thở hồng hộc, trán đẫm mồ hôi, và khi trèo lên xe, tôi rú cả chân lại... òa lên khóc rồi cứ thế nức nở.*
- *Hay tại sự sung sướng bỗng được trông nhìn và ôm ấp cái hình hài máu mủ của mình mà mẹ tôi lại tươi đẹp như thuở còn sung túc?*

- Phải bé lại và lăn vào lòng một người mẹ, áp mặt vào bầu sữa nóng của người mẹ, để bàn tay người mẹ vuốt ve từ trên trán xuống cằm, và gãi rôm ở sống lưng cho, mới thấy người mẹ có một êm dịu vô cùng.

→ Nhân vật H ồng là một cậu bé thiếu thốn tình yêu thương gia đình. Vì phải sống trong một gia đình mà hôn nhân của bố mẹ không có tình thế nên cậu hiểu được nỗi đau khổ của mẹ mình. Khi thấy mất đi rồi, cậu sống một mình không có gia đình, đành ở tạm với họ hàng. Mặc dù có biết bao nhiêu đi ều xấu xa họ nói về mẹ nhưng cậu vẫn kiên quyết dành bao tình yêu, sự cảm thông dành cho người mẹ đáng thương của mình. Sau bao lâu xa cách, cậu khao khát một cái ôm đến da diết. Đó là cái ôm ấm áp, cũng là sự nhớ nhung mong mỏi của hai mẹ con dành cho nhau.

Câu 4 trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Theo em, vì sao đoạn trích *Trong lòng mẹ* thuộc thể loại h ồi kí?

Trả lời:

Đoạn trích *Trong lòng mẹ* thuộc thể loại h ồi kí, vì:

- Người kể trong đoạn trích *Trong lòng mẹ* kể theo ngôi thứ nhất.
- Đoạn trích ghi chép lại những sự việc được quan sát bởi người kể: những lời nói xấu, độc địa của bà cô, khoảnh khắc lại người mẹ – những đi ều có thực mà tác giả đã trải qua.
- Thời gian câu chuyện diễn ra được xác định: *rằm tháng Tám này là giỗ đầu cậu mà;*
- Địa điểm gặp gỡ: *Chiều hôm đó, tan buổi học ở trường...*
- Có sự có mặt của H ồng và bà cô trong cuộc nói chuyện; mẹ và H ồng trong lúc gặp nhau sau bao xa cách.

Câu 5 trang 54 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Viết khoảng 4 – 5 dòng nêu lên tình cảm và suy nghĩ của em sau khi đọc đoạn trích *Trong lòng mẹ* của nhà văn Nguyễn H ồng.

Trả lời:

Đoạn trích *Trong lòng mẹ* là minh chứng cho tình mẫu tử thiêng liêng. H ồng là một cậu bé đáng thương khi thiếu thốn sự chăm sóc của mẹ. Còn mẹ H ồng là một phụ nữ khổ sở khi phải chịu nhiều định kiến của xã hội. May sao, tình cảm của cậu dành cho

mẹ vẫn vẹn nguyên, chống lại những đi ều bịa đặt, xấu xa về mẹ. Xúc động nhất là giây phút hai mẹ con gặp lại nhau, những nhớ nhung, yêu thương được giải tỏa.